

Sodobna slovenska književnost

1.) oznaka obdobja

To je književnost, ki pripada našemu sedanjemu času. Glavna značilnost te književnosti je, da svoje motive, teme in ideje povezuje z najpomembnejšimi družbenimi, narodnimi in kulturnimi vprašanji časa v katerem nastaja. Izraz se uporablja kot splošno ime za književnost, ki pripada našemu sedanjemu času, pri čemer je obseg tega časa seveda raztegljiv. Sodobna slovenska književnost se začne po letu 1950.

2.) razvoj

Za sodobno slovensko književnost je značilno mešanje različnih smeri, glede na te pa ločimo več faz:

- prvo obdobje: 1945-1950 poskus socialnega realizma

V tem času se je pojavila zahteva po nastanku socialnega realizma, vendar z okrepljeno socialistično idejo. Zahteva po socialističnem realizmu je ostala predvsem načelo, samo književnost jo je upoštevala le deloma. Jezik in slog sta realistična

- drugo obdobje: po letu 1950 intimizem

STAREJŠI AVTORJI so izhajali iz socialnega realizma, vendar so že uvajali nekatere spremembe. Predvsem pa se je v ozadju premaknila borbena socialna perspektiva, v ospredje pa je stopilo sočustvovanje z malim človekom. Starejši predstavniki: *Matej Bor, Ivan Potrč, Ciril Kosmač, Igor Torkar, Mira Mihelič*

MLAJŠI ROD, ki je nastopil okoli leta 1950, se je še bolj odmakil od socialnega realizma. Avtorji so se usmerili k malemu mestnemu človeku, človeka so začeli razlagati bolj psihološko. Spremembe so uvedli tudi v obliko. Tradicionalno poezijo, pripovedništvo in dramatiko so zamenjale modernejše forme, prosti verz, moderni roman, ekspresionistično dramaurgijo.

Mlajši predstavniki: *Ivan Miratti, Janez Menart, Tone Pavček, Lojze Krakar, Kajeton Kovič, Beno Zupančič Pavle Zidar.*

V pedesetih letih se pojavijo tudi druge smeri, ki so nastale že pred vojno. Sem sodi obnovljen ekspresionizem (Adrej Hieng)

- tretje obdobje: okoli leta 1960

a.) književnost odtujenosti:

Uveljavljajo se avtorji, katerih odnos do sveta je oblikovala vojna. Tisti ki so v otroški dobi doživeli nasilje in strah so se počutili osamjene in so bili črnogledi do sveta. Ustvarjalec se odtuji, zanimajo pa ga problemi človekovega bivanja. Glavne teme so absurdnost, odtujenost, strah, doživljanje smrti, pa tudi svobode ali upora.

Predstavniki: *Dane Zajc, Gregor Strniša, Veno Taufer, Dominik Smole, Vladimir Kavčič, Lojze Kavčič, Peter Božič.*

b.) moernizem:

Začel se je oblikovati proti koncu šesdesetih let. V literaturi ni več posnemanja stvarnega sveta. Pojavijo se predvsem opisi psihičnih vsebin zavesti (tok zavesti), s pomočjo notranjega monologa, asociacij, miselnih presekov

- četrto obdobje: 1965-1975 (literarna avantgarda)

Proti koncu šesdesetih let je iz književnosti absurda začela nastajati literarna avantgarda. Ta je načelo absurdnosti sveta izpeljala do konca, tudi literatura je del absurda, možna je le kot igra s pomeni in

besedami. Avandgarda je v poeziji razbila vse tradicionalne oblike, v pripovedništvu uvedla reizen, v dramatiki pa se je zgledovala po evropski absurdni drami.

Tej smeri pripadajo: *Tomaz Šalamun, Niko grafenauer, Rudi Šeligo, Dušan Jovanovič, Milan Jesih.*

- peto obdobje: po letu 1975(postmodernizem)

Postmodernizem še ohranja mnoge modernistične značilnosti, vendar iz literarne tradicije jemlje motive, teme in oblike. S tem gradi trdnejša, estetsko zanimivejša in privlačnejša dela. V liriki objavljajo ljudsko, mitično in dekadentno tradicijo ter jo prilagajajo postopkom moderne. V pripovedništvu spet pišejo bolj sklenjene oblike romana in novele in jih povezujejo s sodobno tematiko ali pa somišlijo. V dramatiki se vračajo k tradicionalnim snovem. Obnavljajo dramsko zgodbo in spet uvajajo smislen dialog.

Predstavniki: *Svetlana Makarovič, Milan Jesih, Boris A. Novak, Drago Jančar, Dušan Jovanovič, Rudi Šeligo*

Sodobna slovenska lirika

Drug ob drugem so ustvarjali pesniki več generacij in skupin. Nekateri so pripadali predvojni generaciji, tej so sledile še prva, druga in tretja povojna generacija. Znotraj vsake od teh so se oblikovale različne skupine po literarnih smereh in pesniških slogih.

Od tradicionalnih in konservativnih do izrazito modernih, radikalnih ali avandgardnih

Ustvarjalce delimo v štiri pesniške generacije:

- predvojna generacija
- prva povojna generacija
- druga povojna generacija
- tretja povojna generacija

Predvojna generacija

Božo Vodusek, Matej Bor, Lili Navy, Sene Vipotnik, Edvard Kocbek in Jože Udovič

Snov je vezana v glavnem na narodnoosvobodilni boj. Povdarjena sta optimizem, vera v smisel zgodovine, človekovega upora in obstoja.

Pesniki se izražajo preprosto, jasno, slog je stvaren. Božo Vodusek je objavil nekaj pomembnih besedil, ki nadaljujejo njegovo intelektualno, etično in po obliki klasično liriko izpred vojne.

Kocbek in Udovič sta med temi pesniki najmodernejša. V petdesetih in šestdesetih sta ustvarila enega od vrhov sodobne poezije.

Prva povojna generacija: 2 skupini

a.) Prva skupina

Ivan Minatti, Lojze Krakar, Ciril Zlobec, Tone Pavček, Janez Menart, Kajetan Kovič

Prva skupina se je uveljavila že sredi petdesetih let. Leta 1953 je prišlo do prvega skupnega pesniškega nastopa maldega rodu z izrazito intimistično liriko(pesniška zbirka *Pesmi štirih – Kavčič, Menart, Pavček, Zlobec*).

Poezija je osevnoizpovedna, gre za doživljanje mladih ljudi v novem času. Njen začetnik je Ivan Minatti. Začel je z partizanskimi pesmi in nato prešel v intimno, osebno poezijo.

Glavna doživetja so ljubezen, razočaranje zaradi neuresničljivih upov in idealov, rahično občutje življenskih nasprotij, obup, občutljivost za trpjenje na socialni, politični in nacionalni ravni.

Oblikovna večina teh pesnikov izhaja iz tradicije. Nekateri so obdržali verz in tradicionalni slog, drugi so počasi uvedli modrnejše oblike.

b.) Druga skupina

Dane Zajc, Gregor Strniša in Vene Taufer

Druga skupina se je uveljavila po letu 1960. Leta 1958 izide Zajčeva pesniška zbirka Požgana trava in začne se poezija skrajnih disonac. Ti avtorji so v svojih zelo mladih letih doživeli vojna ubijanja in razdejanja, zato so si v svetu ustvarili kar najtemnejšo podobo. Skoraj v celoti so opustili osebnoizpovedno poezijo. Razumevanje sveta predstavljajo brezosebno, s podobami, miti ali liki iz vsakdanjosti, pogosto tudi z izmišljanjem nesvarnega sveta. Doživetje njihove življenske bolečine je bilo skrajno – opevajo obup psihično in fizično trpljenje, nesmisel vsega(absurd), smrt. Posledica vsega tega je tudi nov pesniški jezik. Opuščajo pravilno skladnjo, nizajo besede in lomijo stavke zaradi lepotnih(estetskih učinkov), opuščajo ločila. Verz je večinoma svoboden.

Druga povojna generacija

Svetlana Makarovič, Niko Grafenauer, Tomaž Šalamun, Ervin Fritz, Marko Kravos, Gustav Januš

V tej skupini so pesniki zelo številni in med seboj precej različni. Vsi so bili rojeni okoli leta 1940.

Nekateri od njih še sledijo literarni tradiciji. Drugi sledijo Zajcu in Strniši ter pišejo na videz brezosebno poezijo temačnega obupa, smrti in nesmisla.

Tretji so skrajni modernisti zato pišejo badisi misli in metafore ali pa s pomočjo asociativne pesniške tematike ustvarjajo predvsem estetsko doživljanje sveta kot nečesa lepega, skrivnostnega, morda celo smiselnega.

Najmočnejši predstavniki te generacije so opevali obup, grozo in smrt.

Tretja povojna generacija

Milan Jesih, Boris A. Novak, Aleš Debelak, Ivo Setina, Milan Dekleva, Ifiginija Zagorčink, Jaša Zlobec, Denis Poniž, Milan Kleč, Vladimir Memon in drugi.

To so pesniki rojeni okrog 1950. tudi za te avtorje je značilna velika vsebinska in oblikovna raznovrstnost. Nekateri sledijo tradiciji, drugi so privrženi skrajnemu modernizmu. Nekateri se zopet vračajo k tradiciji, vendar tako, da jo povezujejo z modrnizmom, to pa na čisto nov nenavaden, pogosto izzmetičen način. To povezavo se imenuje z novim izrazom postmodernizem. Ta smer je značilna za Iva Svetino in Borisa A. Novaka, ki sta med najvidnejšimi predstavniki svoje generacije.

V izvoru razvije tretja povojna generacija veliko novih možnosti izražanja, ki so močno oddaljene od tradicije

Primerjava:

Tradicionalna lirika

- 1.) trden subjekt, ki zagotavlja skladnost lirskega dogajanja
- 2.) enotnost subjekta z dogajanjem
- 3.) vzročno – logično povezanost podob
- 4.) simbolično pomenjivost podob(skivanje določljivega pomena)
- 5.) trden jezik s stabilno skladnjo in besednimi pomeni

Moderna lirika

- 1.) razbitje lirskega Jaza nadomeščanje takega Jaza s samostojnimi motivnimi polji
- 2.) razkroj enotnosti lirskega subjekta in dogajanja
- 3.) osamosvojitve motivike, namesto vzročnosti asociativnost, namesto skladne resničnosti disociirana
- 4.) namesto simbolov šifre
- 5.) razkroj trdnega jezika, odprava razmerja med osebkom in povedkom. Razbitje jezika in njegovih tradicionalnih oblik

Janez Menart(1929 – 1004) CROQUIS – pesem

1.) Življenje in slog

Rodil se je v Mariboru(1929). Po končani gimnaziji je študiral slovistiko in primerjalno književnost na filozofski fakulteti v Ljubljani. Najprej je bil zaposlen pri triglav filmu nato pa pri RTV Ljubljana in nato pri Mladinski knjigi. 1979 je prejel Prešernovo nagrado. Bil je pesnik in prevajalec. Velja za enega naših najboljših prevajalcev iz angleščine in francoščine

Nekaj njegovih pesniških zbirk:

- prva jesen
- Časopisni stihi
- Bela pravljica
- Semafori mladosti
- Srednjeveške balade
- Pod kužnim znamenjem

Intimizem

Intimizem v slovenskem pesništvu označujejo: osebna izpovednost, ki se naslanja predvsem na liriko – slovenske moderne, tenkočutno doživljanje mladosti, izpovedovanje ljubezni, razočaranje nad neuresničenimi upi in ideali, doživetje življenjskih nasprotij, ki so se zdela že presežena, humanistična angažiranost, ki pa jo vse pogosteje zaustavlja skepsa in celo obup. Ta poezija se največkrat povdarjena elegično pogosto je reflektivna, tu in tam tudi satirična. Prav v tej zadnji smeri je šel najdlje Menart.

Nastanek pesmi

Pesem Croquis je izšla v pesniški zbirki »časopisni stihi(1960)« v posebni podobi tako imenovanih likovnih pesmi

Croquis – kroki francosko pomeni = z nekaj potezami izdelana risba kakega kraja, SSKJ risba, ki z malo črtami dela osnovni, bistveni vtis pokrajine, predmeta

Skica, osnutek

Njegovi croquis je tradicionalno komunikativen in s krokijsko domislico tudi duhovit, oboje sta tudi opazni značilnosti Menartove pesmi

Zunanja zgradba

Menart hote vztraja pri tradicionalni obliki.

Štiri štirivrstičnice in verz, ki ima oklepajočo rimo

Sporočilo pesmi

Temeljno sporočilo pesmi je elegično razočaranje nad življenjem

Tematika

Menart je s posebno ostrino izoblikoval teme življenjskega razočaranja, nasprotja med človekom in stvarnostjo. To nam pokaže metafora v prvih dveh verzih: marmor kavarniškr mize, mrzel in siv je "otipljiva" prisposoba življenja

V naslednjih dveh kiticah lirski subjekt s prišeni normalnega sloga – predmetnega sloga, riše kroki sanje, umišljene življenjske idile

Ko je podoba že skoraj uresničena, pride trenutek – natak, ki vse to zbrise in razdre z enim samim zamahom. Razočaranje je treba potem poplakniti, utopiti, razočaranje pa ostaja "skoraj žalostno", s tem pa se nagiba v ironijo, in se pripravi k posmehu, ki se v nekaterih drugih pesmih stopnjuje tudi v pravo satiro. Njegova posebnost je to, da jih pripelje do ustne kritike, satir in parodije

Kajetan Kovič – Južni otok

Zgradba pesmi

Pesem je sestavljena iz petih štirivrstičnic, rima v pesmi je oklepajoča(a-b-b-a), oblika je tradicionalna. Vsaka kitica ima 4 jamborske verze, ki so dolgi 6-7-7-6 zlogov

Življenje in delo

Rodil se je leta 1931 v mariboru. Po končani gimnaziji je študiral primerjalno književnost. Bil je novinar in urednik. 1978 je prejel Prešernovo nagrado.

Je pesnik, pripovednik, esejist, književnost kritik in prevajalec.

Naslov pesmi

Je metafora, posebej še če ga obravnavamo v sobesedilu z naslovom pesniške zbirke, iz katere je Labrador. Južni otok temu nasprotuje, kot opozicija, ki vzbuja asociacije o pravem, neresničnem razkošju življenju. Labrador je geografsko določen kraj, južni otok samo glede na stran neba na jugu, drugače ne.

Slog

1.) podobe in simboli

- školjke, mah, oljke so realnost, ki nos obdaja
- morje – življenje, težko morje – težko življenje

2.) ponavljanje

-anafora

-eponalepis

3.) okrasni pridevki

4.) mnogovezje ali polisindetona

5.) poosebljenje ali personifikacija

Tematika

Tematika je bivanjska

Južni otok je nek idealni svet, po katerem pesnik hrepeni, vendar pesnik dvomi v njegov obstoj. Ta dvom se prepleta skozi celotno pesem, dokler se pesnik ne prebije do spoznanja, ki mu govori, da južni otok je, južni otok je torej »tisti nekaj«, ki daje človeškemu življenju smisel. Njegov obstoj(eksistenca) ni odvisen od ničesar drugega kot od volje in vere v ta ideal. Iz dokončane bivanjske praznine se Kovič rešuje v obstoj ideala.

Gregor Strniša - Večerna pravljica

Rodil se je 1930 v Ljubljani. Osnovno šolo je obiskoval v Ljubljani. Končal je klasično gimnazijo. Diplomiral je na filozofski fakulteti v Ljubljani iz angleščine in nemščine in prejel tudi študentsko Prešernovo nagrado . Po končanem študiju se ni zaposlil, ampak je bil vse do smrti poklicni književnik . Leta 1986 je dobil Prešernovo nagrado. Umrl je leta 1987 v Ljubljani.

Nekaj njegovih pesniških zbirk:

- mozaiki
- odisej
- zvezde
- želod
- oko
- severnica
- škarje

Nekaj njegovih znanih pesmi:

- na zemeljskem mostu
- spominčica
- bele ladje
- na vrhu nebotičnika

Na 1. festivalu slovenske popevke na Bledu je za besedilo pesmi »Zemlja pleše« prejel prvo nagrado. Glasbo je napisal Mojmir Sepe

Pesniške drame:

- samorog
- žabe ali prilika o ubogem in bogatem bazarju
- ljudožerci
- driada
- svetovje

Pripovedna proza in esejistika:

- Rhambos
- Mladinska proza
- Povest Kvadrat in pika
- Potovanje z bršljanom
- Povest Lučka regrat
- Zgodbe Razbojniki z Marsa

Nastanek pesmi:

Pesem je bila prvič objavljena v prvi Strniševi pesniški zbirki Mozaiki

Zgradba pesmi:

Pesem sestoji iz treh štirivrstičnih kiric.

Rima je prisotna samo enkrat.: hiši – miši, drugače pa se pojavlja polrima ali asonanca

Groteska v moderni poeziji:

Je posebna vrsta tragikomičnosti, ki navzven deluje smešno, za karikaturu in fantazijsko preoblikovano resničnostjo pa skriva tragična sporočila: grozo, strah. Pesem Večerna pravljica je polna grotesknih prvin. Gre za prikazovanje predmetov iz realnega sveta in povsem samosvoj, nevsakdanji način, s pretiravanji in popačenimi liki. Življenje prikazuje v deformirani, popačeni podobi, ki je hkrati smešna in grozljiva.

Podobe in simbolika

Pesem priključuje svet močne fantastike, v katerem s suhim pokom oživijo grozljive sanjske podobe: "veliki kamni na tenkih nogah hodijo okrog, kakor orjaški sivi pajki in grizejo mehke obraze gob".

Priznana je nadrealistična podoba sveta, v katerem zlovesče sanje preraščajo človeka do te mere, ko to postaja le njihova nemočna igrača.

Te nadrealistične podobe simbolizirajo grozo bivanja sredi sovražnega sveta

Dane Zajc – Črni deček

Slovenski pesnik, dramatik in esejist. Obenem je tudi pomemben ustvarjalec otroške in mladinske književnosti.

Rodil se je 1922 v Zgornji Jovanščini pri Moravčah. Boleče je bil zaznamovan z izkušnjo svetovne vojne, saj so nacisti požgali njegovo domačijo, izgubil je očeta in dva brata. Med vojno je prekinil šolanje, leta 1947 se je vpisal v Poljansko gimnazijo v Ljubljani. Leta 1951 so ga zaradi političnih stališč zaprli in izključili iz gimnazije, ki so je nato leta 1958 dončal zasebno, a vpis na univerzo mu ni bil dovoljen

Delal je kot knjižničar v pionirski knjižnici v Ljubljani vse do upokojitve. Leta 1981 je prejel prešernovo nagrado. Umrl je 20. oktobra 2005 na Golniku za posledicami raka

Pesniške zbirke:

- pozgana trava
- Jezik iz zemlje
- Kepa pepela
- Ubijalci kač

Drame:

- Voranc
- Medeja
- Mlada bređa

Pisal pa je tudi pesniške zbirke za otroke, pravljice in lutkovne igre. Številni prevodi njegovih del so izšli v tujih revijah in antologijah, knjižno pa so njegove pesmi izšle v srbščini, makedonščini, angleščini, nemščini, švedščini in francoščini.

Tomaž Šalamun – Stvari 5

Življenje in delo

Rodil se je 1941 v Zagrebu. Gimnazijo je končal v Kopru, v Ljubljani pa diplomiral iz umetnostne zgodovine na filozofski fakulteti. V glavnem živi vseskozi kot svobodni književnik.

Veliko se potoval, največ po severni Ameriki, kjer je bil nekaj časa kulturni otoče v ZDA. Leta 1999 je prejel Prešernovo nagrado. V zakonu s pesnico Marušo Krese sta se mu rodila otroka Ana in David, sicer pa je njegova življenjska sopotnica Metka Kraševc.

Tomaž Šalamun je uresničil dosleden tip modernistične poezije, po vsebinski strani, se je odtrgal ne le od tradicije socialnega realizma, marveč tudi od simbolizma in eksistencializma. Njegovi verzi, ki so oblikovno popolnoma svobodni, so polni nepričakovanih pojmovnih povezav, asociacij in najbolj nenavadnih domislic, vendar brez skrivnostnega pomena, ki ga čutimo v Grafenauerjevih pesmi. Berejo se kot igrive, duhovite, včasih šokantne, a tudi bizarne igre svobodne domišljije. Včasih se v igri pokažeta tudi osebna izpovedna in

Tomaž Šalamun je gostoval širom po svetu, v okviru mednarodnih pesniških festivalov, v okviru značilnih literarnih delavnic, pa tudi v okviru svojih bralnih turnej. Daleč največ je gostoval po Ameriki.

Pesniške zbirke:

- Poker
- Romanje za Maruško
- Praznik
- Turbine
- Amerika
- Imre
- Metoda angela
- Morje

Stvari 5

Pesem je prvič izšla v zbirki Poker, 1966. V njej je objavil cikel 7 pesmi.

Tematika

Za pesem je značilna igriva ironija. Pesem vsebuje več tipičnih elementov Šalamunovega pesnenja. Prisoten je progljiv odnos do odgovornosti oz. njene pomembnosti. Pesem lahko razlagamo kot družbenopolitični prikaz stvarnosti. Bog - po Šalamunu – ravna docela samovoljno, tudi drevesa rastejo kar tako. V vesoljnem redu ni nobenega razloga za odgovornost. Primer: "ne rabi je sonce pri svojem".

Slog

Njegovi verzi, ki so oblikovno popolnoma svobodni, so poni nepričakovanih pojmovnih povezav. Vendar brez skrivnostnega estetskega pomena.

Modernizem

Šalamunova poezija je dosleden tip modernistične poezije. Njegove pesmi se berejo kot igrive, duhovite, včasih šokantne, včasih pa izraz igre svobodne domišljije. Šalamun razdre vse tradicionalne in nove idealitete, poezijo in poetično besedo vred. Ukinil je kakršnikoli višji namen pesništva in depotiziral njegov jezik. Prevedel je poezijo do tiste točke, ki je za nekaj let na slovenskem sprožila poezijo kot igro. To smer v sodobni avantgardistični poeziji imenujemo Ludizem – umetnostno ustvarjanje je poseben primer igre z jezikom.

Milan Jesih-GRIZLJAL SEM SVINČNIK

Življenje in delo:

- rodil se je v Ljubljani(1950)
- od trinajstega leta se je vedel da mu je dano bit pesnik
- na Filozofski fakulteti v Lj. študira književnost in lit. teorijo.
- najbolj poznan kot prevajalec iz ang. in ruščine
- je tudi avtor gledaliških, radijskih in televizijskih iger

Nekaj njegovih pesniških zbirk:

- Uran v urim gospod!
- Legende
- Soneti

Je primer postmodernizma v poeziji. Zbirka vsebuje 89 sonetov. Vsi so brez naslovov. Grizljaj sem svinčnik je objavljen kot zadnji-89ti.

Pesem je po obliki tradicionalna. Ima obliko soneta. Pesem govori o iskanju navodila, ki ga avtor ne najde.

SODOBNA SLOVENSKA PROZA

Tudi v pripovedništvu se uveljavlja več generacij, in sicer: predvojna, prvo vojna, drugo vojna in najmlajša. Na razvoj vplivajo številne literarne smeri:

a.) Eksistencializem je vplival predvsem na temo, motiv in vsebino.

Glavne teme eksistencializma so:

- občutje sveta kot nekaj absolutnega
- posameznik čuti strah, obup in tečnobo
- posameznik čuti mejnost svobode, morale in življenjske izbire

Modernizem je v sodobni prozi vplival na obliko in slog. Značilnosti proze na katero je vplival modernizem:

- svobodna kompozicija
- zanemarjanje kronološkega zaporedja dogodkov
- opuščanje zgodbe in popisovanje samo še zavesti pripovednih oseb(postopek samogovora)

Pripovedniki predvojne generacije:

Edvard Kocbek, Miško Kranjec, Ciril Kosmač, Anton Ingalič, Vitomil Zupan

Pripovedniki prve povojne generacije:

Beno Zupančič, Dominik Smole, Lojze Kovačič, Vladimir Kovčič

Pripovedniki druge povojne generacije:

Elorjan Lipuš, Rudi Šeligo, Jože Snoj

Pripovedniki Tretje povojne generacije(najmlajša):

Drago Jančar, Dimitrij Rupel, Mate Dolenc, Franček Rudolf

Motivi in teme za svoja dela jemljejo iz štirih velikih območij:

a.) Medvojni čas okupacije, partizanstva, NOB

Ta dela so zelo številna, prav tako pa tudi različna po slogu in obravnavi vojnih motivov.

b.) Povojni čas z njegovimi izrazitimi političnimi, socialnimi in moralnimi prelomnicami.

c.) Sodobno življenje, vendar brez izrazitih časovnih potez.

d.) Zgodovinska preteklost

Nastali so številni zgodovinski, biografski, kronikalni romani, povesti in novele, ki jim je zgodovina snov za dokumentarne, popularno fabulativne, ideološke in zabavne pripovedi.

Edvard Kocbek-ČRNA ORHIDEJA

-rodil se je l. 1904 v Svetem Juniju ob Ščavnici

-najprej študiral bogoslovje v Mariboru, vendar je diplomiral iz romanistike v Lj.

-Nekaj časa je študijsko bival v Berlinu in Fra., ter kot profesor služboval na Hrvaškem

-minister v tedanji Jugoslovanski vladi

-podpredsednik predsedstva slovenske skupščine

-umrl l. 1981 v Lj.

Leta 1951 je izšla zbirka štirih novel Strah in pogum, ki je sprožila številne javne razprave ter povečini ostro odklonila stališča tedanje oblasti, zaradi česar se je bil prisiljen umakniti iz politike in sprejeti upokojitev.

Njegov bogati opus zajema poezijo, dnevniško pripovedno prozo, filozofske, teološke in politične študije, razprave, eseji, članki.. Bil je pesnik, pripovednik, esejist, prevajalec.

Poezije:

Prve pesmi, Zemlja Groza

Dramatika:

Mati in sin, Plamenica

Proza:

Tovarišija, Strah in pogum

Novela je izšla v veliki zbirki Strah in pogum.

Knjiga Strah in pogum pa je vsekakor prva povojna proza, ki nas razganja in prepričuje. Gre za nasploh prvo povojno knjigo soočenja intelektualca v svetu.

Črna orhideja je bila izoblikovana naprej.

Sprva ji je nameraval dati naslov Nevesta, ampak nato je novelo preimenoval V Črno orhidejo in jo v delu postavil na prvo mesto.

To je prelepa pripoved, v kateri se prepleta ljubezen in smrt okoli skrivnostnega dekleta Katarine.

Lojze Kovačič-PRIŠLEKI

Avtor in njegovo delo:

-Rojen v Boslu v Švici

-njegovo prozo uvrščamo med največje dosežke sodobne slo. proze.

-izšel je iz socialnega realizma(novele, lj. razglednice)

-kasneje se je približal tokovom sodobnega modernega pripovedništva

-znan tudi kot mladinski pisatelj

Dela:

Prišleki so obsežno avtobiografsko prozno besedilo, ki zajema obdobje med leti 1938 in 1948, ter prikazuje prvoosebne pripovedovalca med 10 in 20 letom starosti.

Prišleki se začnejo in končajo z vožnjo z vlakom. Prišleki so roman in ne le daljša pripoved. Roman problemsko izpostavlja izsek iz življenja literature osebe in nam hkrati s stranskimi osebami ponazarja značil. časa in obdobja. v katerem se pomenska zgodba dogaja. Besedilo ni tip tradicionalnega romana, pač pa ima veliko značil. modernistične oblikovanja besedeila.

Tematika:

V prvem delu avtor opisuje družinsko selitev iz Švice v Slovenijo pred 2.SV. V drugem delu vojni čas, v tretjem delu pa povojno obdobje. Časovno Prišleke Nadaljuje roman Resničnost. Kovačič se vrača v pretekli čas svojega življenja. Dogodkov ne presoja iz razdalje 40 let, ampak tako kot jih je doživljal v tistem trenutku.

Družina Lojzeta Kovačiča Simbolizira revščino, lakoto, trpljenje. Nevedno se morajo izseliti.

- Predmetnost je opisana zelo natančno
- Verizem-vrstične primere
- povedi so nedokončane
- veliko je žargonskih besed iz vojaškega življenja
- jezik je pogovorni